

Kemencsalja

Megjelenik minden vasárnap reggel
Előfizetési díj egész évre 5 P, fél évre
2.50 P, negyed évre 1.30 P.

POLITIKAI LAP.
Felelős szerkesztő és kiadó: DINKREVE NANDOR
Postatakarékpénztári csekk száma 44868.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Celldömök, Kossuth Lajos-utca 14. szám
Hirdetés díja előre fizetendő.

A FELESLEGES élelmiszerkészletek kötelező bejelentése

A m. kir. közellátási miniszter legutóbbi rendelete alapján Celldömök nagyközség figyelemzteli a magán és intézeti háztartásokat, valamint a vendéglátó ipari üzemeket, hogy 1941. április 15-ig csak az alább megjelölt élelmiszerkészleteket szabad birtokukban tartani: búzalisztet a mezőgazdasági östermelő személyenként 110 kg-ot, más háztartás 25 kg-ot. Babot, borsót és lencsét a mezőgazdasági östermelő személyenként 6 kg-ot, más háztartás 2 kg-ot. Zsírbot a mezőgazdasági östermelő személyenként 11 kg-ot, más háztartás 3 kg-ot. Tengeriből a nem mezőgazdasági östermelő csak akkora készletet tarthat, amennyi a birtokában levő állatok takarmányozására 1941. november 1-ig szükséges.

Nagyon fontos tudni, hogy 1941. április 15-e után a háztartások és üzemek a fenti mennyiségeknek csak a felét tarthatják birtokukban. 1941. augusztus 15-e után a háztartások és üzemek 1940. évi vagy korábbi formájú búzalisztet és száraz főzéléket nem tarthatnak birtokukban. — Tehát mindenki, akinek a fenti időszakban a megengedettnél nagyobb mennyiség van a birtokában köteles a megengedett mennyiséget meghaladó készletet a Hangya Szövetkezetnek megvételei felajánlani.

Ugyanezák tudatja az előjáróság, hogy mindenki, akinek birtokában kettő, vagy ennél több ház vagy pedig hízalásrá szánt és hat hónapnál idősebb kettő vagy ennél több sertés van, hogy ezt a nagyközség előjáróságánál minden hónap 1. és 8-ik napja között a hónap elsején

fennálló állapotoknak megfelelően bejelenteni tartozik. Az első bejelentés február 1. és 8-a között lesz eszedékes.

Jelentkezzünk vérátömlesztésre!

Az Országos Vöröskereszt Egyesület celldömöki fiókja a múlt év nyarán is hasonló kéréssel fordult a Celldömök és vidéke nagyközönségéhez, sajnos nem eredményei. Jelentkező alig akadt, pedig ez ma egyenesen társadalmi, sőt hazafias kötelesség mindazok részéről, akiknek egészséges és bőséges vérük van. A vérátömlesztés egészséges embernél nem jár semmi veszéllyel, viszont egy esetleges bekövetkező háború, vagy a mindennapi élet súlyos sérülései (gépkocsi-, vasut-, sport és ipari balesetek) egyenesen kötelességévé teszik a Vöröskereszt Egyesületnek, hogy a véradásra alkalmas jelentkezőket összehajtsa és nyilvántartsa.

Celldömök nagyközség előjárósága most ismétellen felkér a 18—60 év közötti egyéneket előszörban a nyáki és a lassított egészséges katonáknál, hogy jelentkezzenek a község háza 2. számú irodájában, ahol összeírják mindazokat, akik hazafias készséggel felajánlják életmentő szolgálatukat a rászoruló bajtársak számára. Tájékoztatásuként közli még az előjáróság, hogy az az önkéntes vérfelajánlás kivánására 30—40 pengő díjazással jár, sőt megfelelő esetben a Magyar Vöröskereszt Egylet az illetőt legfeljebb kilónyeléire is felterjeszti.

Mozgalom a mezőgazdasági munkabérmegállapítás módosításáért!

Vas vármegye mezőgazdasági bizottsága keddel délután Csombor helyen Orlly Lajos dr. nyug. főispán, kormánybiztos előkötélvel rendkívüli közgyűlést tartott, hogy megtegye észrevételeit a Vasvármegyére megállapított mezőgazdasági munkabérek egyik másik sérelmes pontja ellen. Orlly Lajos dr. már az elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy a vasmegeir bérmegállapításról szóló határozatot is módosítani kell. Rézben igazítani az országos irányelvekhez, másrészt pedig orvosolni azokat a panaszokat, amelyeket a bérmegállapítással kapcsolatban az egyes érdekeltiségek, sőt a járási bizottságok is szótartáltak.

Orlly Lajos dr. elnöki megnyitójában ismerte a korábbi határozatok azokat a pontjait, amelyekkel kapcsolatban panaszok merültek fel és amelyeknek módosítása szűkegessé vált.

A szakmajárandóságról szóló szakasz ellen a munkások részéről merült fel aggodalom.

Ez a szakasz kimondja, hogy az aratórészt — a szalma kivételével — a gazda köteles a munka helyére elszállítani, ha az 15 kilométeren belül van, ennél távolabbi lakohely esetén a legközelebbi levő állomásra.

A munkások kifogásolják a szakaszt az a kitétel, hogy — a szalma kivételével. Attól tartanak ugyanis, hogy bár megkapják a szakmárésztüket, az majd kinn marad a földön. A gazda nem kötelezhető az elszállításra, a munkás nem tudja elszállítani, így attól félnék, hogy a szalma kinn marad és tönkremegy.

Erre vonatkozólag az elnöki javaslat az volt, hogy hagyják ki ezt a kitétel.

A gazda szállítsa el a munkások a szalmát is, azonban csak az ősi munkák befejezése után a munkás segítségével.

A kaszás munkamennyiségének megállapítását sérelmezték még kimondták ugyanis, hogy egy kaszás 10 katasztrális holdnál nagyobb területet nem arathat le.

Ezzel szemben az a helyzet, hogy a vasi viszonyok mellett egy jó munkás egy nap alatt levág egy katasztrális holdat. Eszerint csak 10 napi elfoglaltságot jelentene egy kaszásnak, míg általában az aratási

munka 21 napig tart. A munkások is kevesebbet kereshetnek. Nagyszámú munkáscsapatot kell felfogadni, hogy a munkát el lehessen végezni. Ez a 10 napos munkára korátovva nem ad megélhetést.

Ennek orvoslására az elnöki indítvány kimondta, hogy egy kaszás 20 katasztrális holdat arathasson le.

Az élelmeséssel kapcsolatban mutatkozik a további anomália. Amikor est a bérmegállapítást elhatározták, akkor még nem volt megállapítva a lisztkiőrlés aránya úgy, ahogy most van. A helyzet az új kiőrlési rendelet szerint mostani megállapítás alapján tarthatatlan.

Ebben az arányban az elnök konkrét javaslatot nem tehetett az elosztás arányára, hanem a bizottság azt kéri a bérmegállapító bizottságtól, hogy a liszthányadot úgy állapítsa meg, hogy a kiőrlési ezadatok érvényesüljenek és a munkás megkaphassa kellő járandóságát.

A farészvedésről szóló rendelkezésnél úgy szövegezték a határozatot hogy aki szemet kap, az amellet 2 szekér aglat kap még, ami két méter hasábfaban is adható. Ha a gazda székén helyett fat ad, akkor 3 szekér aglat köteles még adni. Itt azonban nem volt megállapítva, hogy ez a 3 szekér milyen értékű. Ennek megállapítására az elnöki indítványként az szakasz végére magyarozó szövegeként odataszik, hogy a 3 szekér aglat egy ölméter hasábfá értékének megfelelő, a szekér, rondes gazdaszeker.

A megváltás kérdése került utolsóként szóba. A miniszteri rendelet, amely az országos irányítást adja meg, kimondja, hogy a gazda és a munkás egyenlő kért megváltást köthetnek és bizonyos járandóságot mással helyettesíthetnek ugyanolyan értékben.

Ennek a szakasznak átvételét javasolta az elnök. Megtörténik ugyanis egyes vidékeken specialisan a munkás szivesebben venné, ha valamely járandóságból löböt kapna, inkább hajlandó másiktól ugyanolyan értékben lemondani.

Az elnöki előterjesztés után megindult a vita. Több felszólalás hangzott el mindjárt a szalmaszállítás kérdése körül. A gazdák részéről hangoztatták, hogy ne mondják ki a szalma kötelező elszállítását, hanem hagyják meg a szakaszt, amint volt. A gazdáknak iragyázás szempont-

jából rendkívül szükségük van a szalmára és a munkásokkal mindig meg tudnak egyezni, hogy a szalma egy része helyett más adjanak. A munkások ugysem tell anyol, mint ami jár neki, helyette kaphat más. Ha meg ragaszkodik hozzá, akkor ügyi meg tudnak egyezni az elszállítására.

A további felszólalások az élelmi szerjarendés kapcsán a lisztkiörítés felrakoztak. A felszólalók ramultak arra, hogy a mostani lisztkiörítési rendelet nem tartható tovább fenn. A gazdasági munkások tudnak megélni abból a főzőlisztből, amit így kaphatnak. A bizottság a felszólalások után egyhangúlag elhatározta, hogy átír a Mezőgazdasági Kamarához és felkéri, hogy forduljon felirattal a kormányhoz a lisztkiörítési rendelet megváltoztatása érdekében.

Más felszólalás kapcsán ugyancsak felkéri a kamarát, hogy intezzen felirattal a földművelésügyi miniszterhez a többgyermekes gazdasági munkások tojallatása ügyében. Elismerik, hogy a többgyermekes munkások nem tud többet dolgozni, viszont nem érhét meg ugyanannyi tojással, mint a legényember. Amint más foglalkozásoknál is van családi pot-

lék és családi munkabér, itt adjanak jobb helyzetet a gyermekes gazdasági munkásoknak.

A felszólalások eredményeképpen a vármegyei mezőgazdasági bizottság a szalmaszállítás kivételével elfogadja az elnöki indítványokat. Eszerint meghagyják eredeti formájában azt a szakaszt, amely a járandóságok elszállítására vonatkozik, annál is inkább, mert az egyezkedésről szóló paragrafus bevezetésével mód adódik, hogy e tekintetben gazda- és cseléd egyezkedhessenek. A kaszaok munkájával a házholdas maximumot állítják meg, a lisztkiörítéssel kapcsolatban kéri a bizottságot, hogy úgy állapítsa meg a járandóságot, hogy a rendeletek megfelelően, az ága járandóság mennyiségét pontosan megállapították és egyes esetekben az egyezkedést engedélyezni kívánják. Ennekírt kérték még annak módosítását, hogy...

decititer, hanem egy és fél centititer az ecet adag. Ez sajtóhibaként került a határozatba.

Ezeket a határozatokat a megyei mezőgazdasági bizottság azonnal megfogadta és a vármegyei munkabérmegállapító bizottság elé, hogy azonnal foglalkozzon a kérdéssel és ilyen értelemben változtassa meg a decemberi határozatot.

Az oláh belforradalom

A vassgárda szerepe

Az oláh belpolitikai helyzet változatlanul bizonytalannak látszik. Ezekben a nyugtalan napokban világszerint nap-nap mellett emlégettek a vassgárda mozgalmát, amely a jövire szörnyű mérszárlással és a tovább folyó politikai gyilkosságokkal magára vonta a figyelmet.

Ennek a szélsőséges mozgalomnak elindulása az 1920-as—21-es évtre nyulit vissza, az akkor kiróbbant diákzavargásokból ered. Codriano, akit kapitanynak hívtak, jóllehet soha sem volt az egyetemi haligató korában néhány társával megalakította a Mihály arkannyal légiót. Ez...

rabiasokat végezt, ütölkö-verték a sajdókat és mag arokat. Egyre követik a politikai kihágásokat, gyilkosságokat, tettesséi a bíró adva ezzel is a Vassgárda romboló cselekményeinek, felbátorítva őket a további kihágások elkövetésére. Utó utófélen azt hirdették, aki Vassgárdához hűlen lesz, agyonlövök. Az egyetemeken a tanárok között is ebben nyíltan csatlakoztak a mozgalomhoz, így nem csoda, hogy mikor az egyetem rektorai a mozgalmat megfékezni akartak, merényletek sorozata következett.

1937-iki választások után rescu miniszterelnök újra lezti a Vassgárda működését. A Vassgárda megalakítja politikai szervezetét »Mindent a hazáért« címmel.

A demokratá Maniu ségyentörve, de paktumot köt Codriannal és mindkét part az akkor már felfegyverzett leionistával falvonal Tataroscu, illetve a kormány ellen. Ezen a választáson Tataroscu pártja megbönik, Maniu pártja 86, Codriannu pártja 66 mandátumot szerzett. Ezután Goga Octavian kap megbízást a királytól, ugynevezett tekintély kormányt alakított. Goga, hogy uralmát megtartsa az alkotmány és király ellenes Codriannuval próbál szövetkezni, majd tojallatását bizonyítandó a karhatalmat ránszítja a Vassgárdára. Közben egyre nőtt az állandóan szított elégedetlenség a király mellett kialakult kamarilla ellen, főleg Lupescu asszony, a király szeretője ellen, aki a királyné szerepét vitte. A burkolt elégedetlenség pedig valójában a király ellen irányult, akinek az életet félténi kellett.

Goga Octavian halála után Cristea Miron patriarka elnöklete alatt pártotírói tekintély kormányt alakult. Katonai cenzorok üttek be a szerkesztőségekbe, kihirdették az általános oszomállapotot, valóságban a király diktálta az iramot, fe oszlatia az összes partokat, az egypártrendszer bevezetésével a »Nemzeti újjaszülletés pártjának« megszervezésére szánta el magát. Erre a lépésre kénszerítette az a körülmény, hogy a mindent elborító féktelen gyűlölköds, kiemeltlenséggel hatalomra törő erőszak, a törvény tiprások és gyilkosságok, amelyek rendes politikai eszközöket szokása váltak, fellorgatással fenyegették az országot. A kormány arra törekedett, hogy a Vassgárdát meg kell szüntetni mindenáron. Codriannu Jorga által lakított perben eléször-mérik letartóztatották és bebörtönözték, 13. társával...

indult ki minden terror cselekmény: elejével a z. idő ültözések, azután a kisebbségek, főként a magyarság üldözése. Codriannu maga jart előtűpédálva Jassigau egy bíróság tárgyaláson, ahol őt felelősségre vótak, revolverrel ott a tárgyalóteremben agyonlövni a rendőrfelügyőt. Az ekkütszék nem meri elítélni Codriannu és ez hatalmas iramot adott a további szélsőséges cselekményeknek.

A mozgalom az egyetemi fiatal ság, az iskolák korosabb diákjait, a munkásságot, általában a ségyentörő fiatalabb nemzedéket nyerték mag a szelőségeknek. Azt tudjuk, hogy mi sem könnyebb, mint felállni a hordó tetejére és dobni a köztudatba a hangzatos jelzavakat. Ezt tette Codriannu és társai is, akiknek sikerült elbödítani a oszlatkészt. Codriannu nem volt jó szónok, de annál jobban értett a babusához, melynek erejével hatást tudott gyakorolni a babonákra: teleitalolt oláh lelkekre, épen az általa öszszgyűjtött igen is lakua ulahokra, akik annakidején elváltak ragadtatva O.ahországnak más népektől öszse toppot területével.

Ebben az időben az oláh fiatal ság oknoktöli nagy tömegekben tudott az egyetemekre, de az egyetem elvégzése után a remélt elhelyezkedést nem tudván megtalálni, nyomorgásban a megváltozó új világot hirdető Codriannu táborát szaporította, tolvite az elkeseredés, a minden eszközzel változtatásra törő fellorgató forradalmi szellemmel, amely ismert magaratias az alább oszlatyokból hirtelen kiragadott, nyomorgni kénytelen méveletlen egyneknek.

Codriannu Oláhország szilált közeleti viszonyai kösölt kedvező talajra talalt, sűrös és szelőkörri propagandaival, melyet az akkori kormányok érthetetlenül megtörték, 1927-ben megalakítja a Vassgárda szerve-

nyok alakulása uvilág... és 1938 december 1-ére for... mint »szökni akarókat« agyonlövök. Ezt a törvénytelen uton végrehajtott kivégzést követi u Vassgárda bosszúja: meggyilkolják Calibescu belügyminisztert. Ennek megtorlása képpen pedig a katonai és rendőri karhatalom az ország különböző részeiben nagy mérszárlást visznek végbe a vassgárdisták kösölt. sokan közülük külföldre szöknek.

KEMENESALJA

anyakönyvi statisztikája 1940-ből

Csajkos Gyula dr. járási tisztifőorvoshoz beérkezett havi kimutatások öszszesítése szerint 1940-ben 810 gyermek született élve a cselekmölkli járás 85 községében, vagyis 19 el több, mint a megelőző évben. Ugyanekkor 1940-ben 563 volt a halottak száma, míg 1939-ben 546, vagyis a múlt évben 17 koporóval öcsoltak többet, így mindössze csak két plusz jó mutatkozik az elmúlt év javára. 1940-ben halvaszületett 25 (23) gyermek, míg az elvetelesek száma 41-re (38) rugott. 1940-ben gümökörban elhunyt 39 (44) rékban, 44 (49), szívban 67 (59), fertőző betegségben 5 (7), míg erőszakos halál következében 22 (19) egyén.

Amint látjuk tehát, 1940-ben 810 volt a születések és 563 a halálozások száma, vagyis a járás lakosságának múlt évi természetes szaporódása 247 (275) főre rugott. Ha a fenti két jó pluszt és az évben törtéző elvándorlásokat figyelembe vesszük, akkor tényleges szaporodásról szó sem lehet, amiről a két hét múlva elkészülő új népszámlálás statisztikája fog bennünket meggyözni. Ugyanis a nagyon egykés és egyes Kemenesalja természetes szaporódása 20—30 év óta mélyen alatta van (alig 55

azonban teljes legyen a kép, itt közöljük az egyes községek múlt évi születési és halálozási adatait, amiből ugyancsak kiviláglik, hogy hol legnagyobbak a bajok (előli a születes, hátul a halálozás): Alsóság 74-47, Boba 14-9, Borgata 14-5, Cselekmölk 138-106, Csöngö 20-13, Duka 15-3, Egyházashelye 24-8, Egyházaskesző 9-18, Izsákfa 13-11, Janoshaza 66-61, Karakó 4-7, Kemenesdögyész 15-17, Kemenesapoina 2-5, Kemenesmagasi 28-28, Kemenespálfa 7-8, Kemeneszentmárton 5-2, Kemeneszentpéter 31-21, Kezéd 11-4, Kenyeri 17-10, Köcsk 10-5, Magyaröcske 33-15, Merssvát 20-7, Mesteri 17-4, Nagysimonyi 31-18, Kisomlyó 12-19, Nemeskeresztúr 9-9, Nemeskocs 8-8, Ostffyasszonyfán 33-35, Pápóc 22-18, Rabakecskéd 20-4, Sömjénmihályfa 31-16, Szergény 11-11, Tokorcs 7-4, Várkesz 13-7, és Vöcsk 17-20.

vándolás ennek majdnem háromszo-

Bobának, Dukának, Egyházashelyének, Egyházaskeszőnek, Karakónak, Kemenesdögyésznek, Kemenesmagasinak, Kemenesmihályfának, Kemenespálfának, Kemeneszentmártonnak, Kisöcsknek, Kisomlyónak, Magyaröcsknek, Nagyköcsknek, Nemeskeresztúrnak, Nemeskocsnak, Ostffyasszonyfának, Pápócnak, Szergénynek, és Várkeszönök ma jóval is kevesebb a lakossága, mint az 1900-as népszámlálás alkalmával.

— 1940-ben a cselekmölkli járásban 289 házasság (197) kötöttet, tehát itt egy kis javulás mutatkozik. Hogy

ELADÓ

HÁZ I

e l a d ó .

Érdeklödni lehet lapunk kiadóhivatalában.

Hirdessen lapunkban!

